

Sygn. akt VIII U 1049/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Hanna Witkowska-Zalewska

Protokolant: Katarzyna Busz

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2013 r. w Gdańsku

sprawy I. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o podjęcie wypłaty i wypłatę emerytury za okres wsteczny

na skutek odwołania I. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 5 kwietnia 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i zobowiązuje pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. do wypłaty I. T. należnej jej emerytury za okres od 1 października 2011r. do 30 kwietnia 2012r. wraz z należnymi jej odsetkami.

/na oryginale właściwy podpis/

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił I. T. uchylecia decyzji z dnia 15 września 2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 30 kwietnia 2012 r., argumentując to tym, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (sygn. akt K 2/2012), nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ubezpieczona I. T. wniosła odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o zobligowanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do wypłacenia zaległych świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r. wraz z odsetkami ustawowymi.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., który uznał przepisy na podstawie których od dnia 1 października 2011 r. zawieszono jej wypłacanie emerytury, za niezgodne z Konstytucją.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Ubezpieczona I. T., urodzona dnia (...), nabyła prawo do emerytury od (...)

Decyzją z dnia 15 września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. z uwagi na to, że kontynuuje ona zatrudnienie.

W dniu 2 maja 2012 r. skarżąca złożyła wniosek o podjęcie wypłaty emerytury z uwagi na rozwiązanie stosunku pracy z dniem 30 kwietnia 2012 r.

Decyzją z dnia 11 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wznowił wypłatę emerytury od 1 maja 2012 r.

W dniu 10 grudnia 2012 r. ubezpieczona złożyła wniosek o wypłatę, niesłusznie jej zdaniem zawieszonych, świadczeń emerytalnych wraz z odsetkami za okres od 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 5 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonej uchylecia decyzji z dnia 15 września 2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r. (okoliczności bezsporne, vide : akta emerytalne: wniosek o emeryturę – k. 1-3, decyzja ZUS z dnia 12.03.2010 r. – k. 74, decyzja ZUS z 15.09.2011 r. – strony nieponumerowane, wniosek o wznowienie wypłaty emerytury w związku z rozwiązaniem stosunku pracy strony nieponumerowane, decyzja ZUS z dnia 11.05.2012 r. – strony nieponumerowane, wniosek o wypłatę zaległych świadczeń – strony nieponumerowane, decyzja ZUS z 5. 04.2013 r. – strony nieponumerowane).

Powyższy stan faktyczny był między stronami niesporny, a ponadto wynikał on z dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych pozwanego.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy ustawodawca, rozciągając obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji prawa do emerytury - na osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., nie naruszył zasad konstytucyjnych, w tym przede wszystkim wynikającej z art. 2 Konstytucji RP zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. W tym bowiem okresie treścią ryzyka emerytalnego było wyłącznie osiągnięcie wieku emerytalnego (stażu ubezpieczeniowego), co oznacza, że realizacja świadczenia następowała niezależnie od dalszego zatrudnienia.

Przypomnieć w tym miejscu należy, iż zasada ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, przejawia się w takim stanowieniu i stosowaniu prawa przez państwo, by obywatel mógł układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki, których nie był w stanie przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, że jego działania będą także później uznawane przez porządek prawny.

W ocenie Sądu, odwołanie ubezpieczonej zasługiwało na uwzględnienie.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. wydanym w sprawie o sygn. akt K 2/12 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP.

Zgodnie z tym wyrokiem, przepis art. 28 ustawy nowelizującej utracił moc z dniem 22 listopada 2012 r., tj. z dniem jego publikacji w Dzienniku Ustaw RP, na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP (Dz. U. 2012, poz. 1285).

W kwestii skuteczności czasowej wyroków Trybunału Konstytucyjnego wskazać należy, że art. 190 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach wymienionych w art. 188 podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony. Jeżeli akt nie był ogłoszony, orzeczenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” (ust. 2). Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny – dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów (ust. 3). Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania (ust. 4).

W doktrynie i orzecznictwie odnośnie skutków wyroków Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się ich zróżnicowanie zależnie od treści orzeczenia. Przede wszystkim skuteczność czasową swoich orzeczeń może określać Trybunał i wtedy orzeczenie wywołuje skutek od tej daty. Jednak zdecydowana większość orzeczeń, w tym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, nie zawiera stanowiska dotyczącego ich skuteczności czasowej, dlatego też należy rozstrzygnąć, jaki jest skutek takich orzeczeń. Zauważyć należy, że w doktrynie trwa spór, czy orzeczenia Trybunału są skuteczne *ex nunc*, czyli, że działają dopiero od opublikowania sentencji orzeczenia w Dzienniku Ustaw, czy też *ex tunc*, co oznacza, że orzeczenie Trybunału ma skutek wsteczny, czyli usuwa zakwestionowaną normę prawną od chwili jej wejścia do systemu prawnego.

Mając na uwadze dominujące stanowisko judykatury uznać należało, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. wydany w sprawie o sygn. akt K 2/12 wszedł w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw z dnia 22 listopada 2012 r. pod poz. 1285 i wywołuje skutki czasowe *ex tunc* (ma skutek wsteczny, czyli usuwa zakwestionowaną normę prawną od chwili jej wejścia do systemu prawnego).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył sytuacji, w której znalazła się ubezpieczona. Orzeczenie powyższe odnosi się bowiem do ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 01 stycznia 2011 r., czyli w czasie, gdy przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS umożliwiały nabycie prawa do emerytury oraz kontynuowania dotychczasowego zatrudnienia (bez konieczności rozwiązania stosunku pracy). Tylko ci ubezpieczeni nie musieli dokonywać wyboru pomiędzy kontynuowaniem zatrudnienia a przejściem na emeryturę. Zmiana tych zasad przez art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw – tj. przez art. 28 – oznaczała w istocie wprowadzenie nowej treści „ryzyka emerytalnego”. Tymczasem zasada zaufania do państwa i prawa, oparta na pewności prawa, powinna być szczególnie zachowywana w przypadku, gdy dotyczy ona decyzji o poważnym znaczeniu życiowym. Przepis art. 28 ww. ustawy zasadę tą naruszył. Wskazany przepis spowodował bowiem, że osoby, które przeszły na emeryturę w okresie, kiedy nie było obowiązku rozwiązania stosunku pracy w celu uzyskania emerytury (czyli od stycznia 2009 r. do końca 2010 r.), musiały mimo to zrezygnować z pracy do końca września 2011 r. Gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, że muszą przerwać zatrudnienie, to wówczas być może w ogóle nie składałyby wniosków emerytalnych i kontynuowałyby zatrudnienie. Podstawy stosunku ubezpieczeniowego - także w zakresie ubezpieczeń społecznych - powinny się opierać na przeświadczeniu, że po upływie określonego czasu ubezpieczony otrzyma określone świadczenie.

Z powyższego wynika zatem, iż zarzuty ubezpieczonej podniesione w odwołaniu od decyzji z dnia 5 kwietnia 2013 r. okazały się zasadne. Nie ulega wątpliwości, że w przypadku skarżącej została naruszona zasada ochrony praw nabytych, bowiem w dniu nabycia przez nią prawa do emerytury, tj. w dniu 12 marca 2010 r. nie obowiązywało ograniczenie wynikające z treści art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W konkluzji, uznając odwołanie I. T. za zasadne, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie I wyroku, zmienił zaskarżoną decyzję organu ubezpieczeniowego i zobowiązał pozwanego do podjęcia wypłaty emerytury dla ubezpieczonej za okres od dnia 1 października 2011 r. do 30 kwietnia 2012 r.

Odnosnie odsetek przyznanych ubezpieczonej od zaległych świadczeń emerytalnych podkreślić należy, że zgodnie z przepisem art. 481 § 1 k.c. odsetki należą się wierzycielowi od chwili, gdy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem wymagalnego świadczenia pieniężnego. Uznać zatem należało, że pozwany pozostawał w zwłoce i wnioskodawczyni należały się odsetki ustawowe.

SSA w SO H. Witkowska - Zalewska